

OVER EENIGE NIEUWE SOORTEN

VAN

SCLEROPAREI VAN DEN INDISCHEN ARCHIPEL

DOOR

Dr. P. BLEEKER.

Toen ik in het vorige jaar schreef mijne Bijdrage tot de kennis der Scleroparei van den Soenda-Molúkschen Archipel (1), was ik in het bezit van slechts 12 soorten dezer familie. Sedert is mijne verzameling verrijkt geworden met nog 6 soorten, welker korte beschrijvingen ik hieronder zal laten volgen.

Twee dezer soorten, *Platycephalus punctatus* CV. en *Apistus binotopterus* Blkr. vond ik te Batavia. Beide species zijn er zeer zeldzaam. *Apistus binotopterus* zag ik er slechts eene enkele keer in een enkel individu en *Platycephalus punctatus* heb ik er tot nog toe slechts twee malen aangetroffen.

Twee andere soorten van *Apistus*, beide nieuw voor de wetenschap, ontving ik van mijnen ambtgenoot Dr. O. Kunhardt,

(1) Zie Verhandel. van het Batav. Gen. van Kunsten en Wetenschappen. Dl. XXII.

te gelijk met eene kleine doch merkwaardige verzameling van visschen, ter Sumatra's Westkust nabij Padang gevangen.

Nog twee andere soorten heb ik te danken aan mijnen ambtgenoot, den heer H. M. Brandes en zijn afkomstig van de Banda-eilanden. De exemplaren dezer species ontving ik in gedroogden en zeer beschadigden toestand, hoezeer de kenmerken genoegzaam behouden zijn gebleven om ze te onderscheiden als eigene soorten van *Peristedion* en *Trigla*.

De *Peristedion* is eene in de nieuwere vischwerken nog onbeschrevene soort, die duidelijk verschilt van *Peristedion cataphractum* CV. en *Peristedion orientale* T.Schl. door de breede platte sterk convergerende voor den bek uitstekende verlengsels der voorste onderoogkuilsbeenderen, door doornloze oogkassen en onderoogkuilsbeenderen, langen præoperkeldoorn, lange uitwendige baarddraden enz. Het is blijkbaar deze soort, door mij *Peristedion moluccense* genoemd, welke reeds aan De Vlaming bekend was en die later ook is afgebeeld in het groote werk van Valentijn en in Renard's *Histoire des Poissons etc. des Molucques*. De afbeeldingen van Valentijn en Renard, hoe gebrekkig ook, geven toch duidelijk terug den convergerenden stand der voorste onderoogkuilsbeenderen.

Mijne soort van *Trigla* kan ik tot geene der mij bekende beschrijvingen terug brengen. Ter eere van den toezender heb ik haar genoemd *Trigla Brandesii*. Zij doet zich dadelijk kennen door de meer dan gewone verlenging der voorste onderoogkuilsbeenderen, door doornlozen schedel en ruggroef, door tot over de kieuwopeningen uitstekenden præoperkeldoorn, ongewapende zijlijn enz.

Platycephalus punctatus CV. wastot nog toe slechts bij Ceijlon en Vanikoro, doch niet in den Indischen Archipel aangetroffen, zoodat deze soort voor deze eilanden als nieuw is te beschouwen.

Van *Apistus* bezit ik thans 5 soorten t. w. *Apistus trachinoides* CV. en *Apistus binotopterus* Blkr. van *Java*, *Apistus Zollingeri* Blkr. van *Sumbawa* en *Apistus amblycephalus* Blkr. ne *Apistus melas* Blkr. van *Sumatra*. Alle 5 soorten heb-

ben met elkander gemeen, dat zij geene of nauwelijks zichtbare schubben bezitten en geene vrije stralen onder de borstvinnen. *Apistus binopterus* Blkr. heeft veel van *Apistus trachinoides* CV. doch onderscheidt er zich van door langwerpiger en meer zamengedrukt ligchaam, door minder van een staande gedeelten der doornachtige rugvin, door aanmerkelijk langere borstvinnen en door aanmerkelijke verschillen in de vinstralen.

Apistus amblycephalus en *Apistus melas* behooren tot de afdeling met onverdeelde rugvin.

Apistus melas heeft veel van *Apistus niger* CV. doch verschilt daarvan voornamelijk door de aanwezigheid van twee kindraden en door het aantal aarsvinstralen.

Apistus amblycephalus eindelijk doet zich voornamelijk kennen door zijn stompen afgeronden kop, gelijke kaken en bijkans horizontale bekspleet.

Door de toevoeging van de bovengenoemde 6 soorten is het aantal bekende Scleroparei van dezen Archipel thans gebragt op 36, t. w.

1. *Trigla Brandesii* Blkr.
2. *Peristedion moluccense* Blkr.
3. *Dactylopterus orientalis* CV.
4. *Platycephalus insidiator* Bl.
5. „ *punctatus* CV.
6. „ *isacanthus* CV.
7. „ *scaber* CV.
8. „ *timoriensis* CV.
9. „ *pristiger* CV.
11. „ *sumatranus* Life of Raffles.
11. *Scorpaena diabolus* CV.
12. „ *oxycephalus* Blkr.
13. „ *Novae Guineae* CV.
14. „ *papuensis*.
15. „ *picta* K. v. H.
16. „ *polyprion* Blkr.
17. *Sebastes minutus* CV.

18. *Pterois volitans* CV.
19. „ *antennata* CV.
20. „ *zebra* CV.
21. *Apistus trachinoides* Blkr.
22. „ *binotopterus* Blkr.
23. „ *Zollingeri* Blkr.
24. „ *amblycephalus* Blkr.
25. *Apistus fusco-virens* Q.G.
26. „ *barbatus* CV.
27. „ *melas* Blkr.
28. „ *marmoratus* CV.
29. *Minous monodactylus* CV.
30. *Pelor maculatum* CV.
31. *Synanceia horrida* CV.
32. „ *brachio* CV.
33. „ *bicapillata* CV.
34. „ *elongata* CV.
35. „ *asteroblepa* Richards.

Van deze soorten komen op de fauna van

JAVA.

1. *Platycephalus insidiator* Bl.
2. „ *punctatus* CV.
3. „ *scaber* CV.
4. *Scorpaena diabolus* CV.
5. „ *oxycephalus* Blkr.
6. „ *picta* K. v. H.
7. *Pterois volitans* CV.
8. *Apistus trachinoides* CV.
9. „ *binotopterus* CV.
10. „ *barbatus* CV.
11. *Minous monodactylus* CV.
12. *Synanceia horrida* CV.
13. „ *elongata* CV.

MADURA.

1. *Platycephalus scaber* CV.
2. *Apistus trachinoides* CV.

BALI.

1. *Scorpaena polyprion* Blkr.

SUMBAWA.

1. *Pterois volitans* CV.
2. *Apistus Zollingeri* Blkr.

TIMOR.

1. *Platycephalus timoriensis* CV.
2. *Pterois volitans* CV.
3. *Apistus marmoratus* CV.

SUMATRA.

1. *Platycephalus insidiator* Bl.
2. „ *scaber* V.
3. „ *sumatranus* Life of Raffles.
4. *Dactylopterus orientalis* CV.
5. *Scorpaena polyprion* Blkr.
6. *Pterois volitans* CV.
7. „ *antennata* CV.
8. *Apistus amblycephalus* Blkr.
9. „ *melas* Blkr.
10. *Synanceia horrida* CV.

CELEBES.

1. *Platycephalus scaber* CV.
2. „ *pristiger* CV.
3. *Scorpaena picta* K. v. H.
4. *Pterois zebra* CV.

MOLUKSCHE EILANDEN.

1. *Trigla Brandesii* Blkr. (Banda).

2. *Peristedion moluccense* Blkr. (Banda).
3. *Dactylopterus orientalis* CV. (Banda, Waigioe).
4. *Platycephalus insidiator* Bl.
5. „ *isacanthus* CV. (Boeroe, Waigioe).
6. *Scorpaena diabolus* CV.
7. *Sebastes minutus* CV.
8. *Pterois volitans* CV. (Banda, Amboina).
9. „ *zebra* CV.
10. *Apistus longispinis* CV. (Amboina).
11. *Pelor maculatum* CV. (Waigioe).
12. *Synanceia horrida* CV.
13. „ *brachio* CV. (Banda, Waigioe).
14. „ *bicapillata* CV.

NIEUW GUINEA.

1. *Platycephalus pristiger* CV.
2. *Scorpaena Novae Guineae* CV.
3. „ *papuensis* CV.
4. „ *diabolus* CV.
5. *Pterois zebra* CV.
6. *Synanceia asteroblepa* Richards.

De overige eilanden van den Archipel.

O!

Van de bovengenoemde soorten komen ook buiten den Archipel voor:

1. *Dactylopterus orientalis* CV. Hindostan. Isle de France.
Isle de Japan. China.
2. *Platycephalus insidiator* Bl. Hindostan. Madagasc. Roode
zee. Japan. China.
3. „ *scaber* CV. Hindostan.
4. „ *punctatus* CV. Ceijlon. Vanikoro.
5. *Scorpaena diabolus* CV. Indische zee. Otaiti. Polynesie.
6. *Sebastes minutus* CV. Marianen? Societeitseilanden?
7. *Pterois volitans* CV. Malacca. Hindostan. Ceijlon.
Isle de France. Seijchellen.
R. zee. Japan. China.

8. *Pterois antennata* CV. Isle de France.
 9. „ *zebra* CV. Isle de France.
 10. *Apistus trachinoides* CV. China.
 11. „ *longispinis* CV. China. Indische zee.
 12. *Synanceia horrida* CV. Bengalen. Singapore.
 13. „ *brachio* CV. Isle de France. Borabora. Strong.
 14. „ *elongata* CV. Hindostan.
-

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICÆ.

Trigla Brandesii Blkr.

Trigl. corpore antice cylindræe postice compresso, altitudine $6\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; capite subparallelopedo antice furcato, 2 et paulo in longitudine corporis; vertice et orbitis spinis nullis; linea rostro-frontali valde concava; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis; ossibus suborbitalibus edentulis, anterioribus longitudine oculi diametri ante rostrum productis, duplo longioribus quam latis, divergentibus; spinis nasalibus et opercularibus 2, præoperculari unica magna rictum branchialem superante; squamis lateribus parvis; sulco dorsali et linea laterali non armatis; pinnis dorsali 1a spinis crassis 2a et 4a ceteris longioribus, corpore humilioribus; pectoralibus latis alæformibus (partim abruptis), caudali integra; colore capite corporeque pulchre rubro, pinnis....?

B. 7. D. 9 — $1/12$? P. 3 liberi + $1/10$. V. $1/5$. A? C?

Habit. Banda Neira, in mari. (Brandes).

Longitudo speciminis unici 360".

Peristedion moluccense Blkr.

Perist. corpore octogono, cauda tetragono, altitudine 7 circiter in ejus longitudine; capite pyramidali furcato, $2\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; latitudine capitis $1\frac{1}{2}$, altitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 6 circiter in longitudine capitis; ossibus suborbitalibus anterioribus longitudine oculi diametri ante rostrum productis convergentibus parte producta obtusa duplo fere longiore quam lata; spinis nasalibus 3, orbitalibus et suborbitalibus nullis, occipitalibus 2; ore edentulo; cirris infra-maxillaribus utroque latere 3, cirris externis oculo duplo longioribus filigeris cirris internis multo longioribus; præoperculo angulo spina longa basin pinnæ pectoralis superante; operculo supra maxime exciso bispinoso; scutis lateribus 30 in serie longitudinali, scutis singulis carinatis et spina armatis; pectore sub et post pinna pectorales nudo; ventre utroque latere scutis 3 magnis carinatis; pinna dorsali 1a corpore humiliore et dorsali 2a vix altiore; pinnis ceteris (partim abruptis); colore corpore rubro? pinnis...?

B. 7. D. 7 — 17. P. 2 liberi + 14. V. $1/5$. A. 17. C. 15.

Synon. *Esturgeon de Banda* Vlaming, Recueil. N. 165 et 166.

Ikan Seythan merah of *Roode Duivels-visch*. Valentijn. Ind. Amb.
III. p. 363 fig. 55.

Ikan Paring Renard, Poiss. Mol. II. tab. 14 f. 67.

Habit. Banda Neira, in mari (Brandes).

Longitudo speciminum 4, 450 ad 470".

Platycephalus punctatus CV. Poiss. IV. p. 178

Platyc. corpore elongato depresso, altitudine 11 circiter, latitudine maxima $6\frac{1}{2}$ ad $7\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; capite valde depresso, longitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; latitudine capitis 2 circiter in ejus longitudine; oculis oblongis diametro 5 circiter in longitudine capitis, $1\frac{1}{2}$ circiter in rostri longitudine, diametro $\frac{1}{2}$ tantum distantibus; vertice et orbitis spinosis; osse nasali spina 1; ossibus suborbitalibus anteriore medio spina 1, posteriore spinis 2; præoperculo spinis 2, superiore inferiore multo longiore; rictu oris ante oculum desinente; squamis lateribus 80 ad 90 in serie longitudinali; linea laterali non armata; pinnis pectoralibus 8 circiter in longitudine corporis, caudali integra postice subtruncata convexiuscula; colore corpore supra fuscescente-griseo fasciis latis diffusis fuscis 5, infra albescente; capite corporeque punctis sparsis nigris; pinnis dorsali 1a infra antice flava, supra et postice late nigra, dorsali 2a hyalina radiis flavis fusco maculatis; pectoralibus fusco variegatis; ventralibus basi flavescens apicem versus fuscis; anali flava; caudali flavescens maculis magnis irregularibus nigris.

B. 7. D. 1 — 8 — $1/10$ vel $1/11$. P. 2 simplic. + 10 vel 11 divis. + 8 simplic. V. $1/5$. A. 11 vel 12. C. 14 et lat. brev.

Synon. *Platycephale punctué* CV. Poiss. IV. p. 178.

Ikan Bobossok Mal. Batav.

Habit. Batavia, in mari.

Longit. 5 specimin. 180 — 200".

APISTUS.

(Species collectionis meæ).

I. Corpus nudum vel squamis minimis vix conspicuis.

A. Pinna pectoralis radio libero nullo.

a. Cirri inframaxillares.

† D. $13/8$. Corpus totum nigrum.

1. *Apistus melas* Blkr.

b. Cirri nulli.

† Pinna dorsalis spinosa divisa, parte anteriore trispinosa. Caput acutum. Maxilla inferior prominens.

ó Divisio pinnæ dorsalis spinosæ completa (usque ad basin pinnæ).

♀ Pinna pectoralis capite brevior. V. $1/5$. D. $3-12/4$ vel $3-13/4$.

2. *Apistus trachinoides* CV.

♀♀ Pinna pectoralis capite longior. V. $1/5$. D. $3-10/6$.

3. *Apistus binopterus* Blkr.

óó Divisio pinnæ dorsalis spinosæ incompleta.

♀ Pinna pectoralis longitudine capite æqualis. V. $1/5$. D. $14/7$.

4. *Apistus Zollingeri* Blkr.

†† Pinna dorsalis spinosa indivisa. Caput obtusum convexum. Maxillæ æquales.

♀ D. $13/8$. V. $1/5$.

5. *Apistus amblycephalus* Blkr.

Apistus melas Blkr.

Apist. corpore oblongo compresso altitudine $3\frac{1}{2}$ ad 4 in ejus longitudine; capite obtuso angulato $3\frac{1}{2}$ fere in longitudine corporis; spinis suborbitalibus 2, superiore magna inferiore vix conspicua; præoperculo spina unica magna operculi limbum posteriorem attingente; cirris inframaxillaribus 2 brevibus nigris; maxilla inferiore paulo prominente; rictu oris valde obliquo; squamis lateribus inconspicuis; linea laterali parum curvata usque ad basin pinnæ caudalis producta; pinna dorsali indivisa spina 1a supra medium oculum inserta, spinis 2a et 3a ceteris longioribus altitudine corporis paulo brevioribus; pinnis pectoralibus capite brevioribus radio libero nullo, ventralibus analem non attingentibus, caudali integra postice convexa; colore toto corpore pinnisque nigerrimo.

B. 7. D. $13/8$. P. $1/11$. V. $1/5$. A. $3/5$. C. 10 et lat. brev.

Habit. Padang, Sumatræ occidentalis, in mari (Dr. O. Kunhardt).

Longitudo speciminis unici 50".

Species *Apistus niger* CV. Poiss. IV. p. 305 affinis.

Apistus binopterus Blkr.

Apist. corpore oblongo compresso altitudine $4\frac{1}{2}$ circiter in ejus longi-

tudine; capite acuto $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; linea rostro-frontali rectiuscula; spinis suborbitalibus 2, superiore inferiore plus duplo longiore; spinis præopercularibus 4, superiore mediocri, ceteris parvis; cirris nullis; maxilla inferiore prominente; rictu oris valde obliquo; squamis lateribus fere inconspicuis; linea laterali vix curvata ad caudam sub pinnae dorsi radiosa desinente; pinnis dorsali spinosa divisa, parte anteriore trispinosa parti posteriori basi tantum leviter unita, spinis validis ceteris majoribus, 1a post oculi marginem posteriorem inserta; pinnis pectoralibus capite longioribus, 3 in longitudine corporis, radio libero nullo; ventralibus analem attingentibus, caudali integra truncata; colore corpore fuscescente-nigro infra dilutiore; pinnis dorsali spinosa et anali nigro nebulatis, dorsali radiosa nigra; pectoralibus nigricantibus; ventralibus basi griseis marginem versus fusco-nigricantibus; caudali basi nigro variegata postice nigra.

B. 7. D. 3 — 16/6. P. 1/10. V. 1/5. A. 3/5. C. 10 vel 12 et lat. brev.

Habit. Batavia, in mari.

Longitudo speciminis unici 60".

Apistus amblycephalus Blkr.

Apist. corpore oblongo compresso altitudine 4 in ejus longitudine; capite obtuso convexo $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; linea rostro-frontali convexa; spinis suborbitalibus 2, superiore longa inferiore vix conspicua; spina præoperculari unica magna operculi limbum posteriorem attingente; cirris nullis; maxillis æqualibus; rictu oris parum obliquo; squamis lateribus inconspicuis; linea laterali leviter curvata ad dorsum sub pinna dorsi radiosa desinente; pinnis dorsali spinosa indivisa, spinis 1a supra oculi marginem posteriorem inserta, 2a et 3a ceteris longioribus longitudine corporis altitudinem subæquantibus; pinnis pectoralibus 4 fere in corporis longitudine, radio libero nullo; ventralibus analem non attingentibus, caudali integra postice convexa; colore corpore griseo-fusco nigro dense arenato et nebulato; pinnis nigro dense arenatis, caudali nigro variegata.

B. 7. D. 13/8. P. 1/11. V. 1/5. A. 3/5. C. 12 et lat. brev.

Habit. Padang, in mari (Dr. O. Kunhardt).

Longitudo speciminis unici 66".

Scripti Batavia Calendis Augusti MDCCCL.